7 सङ्ख्या

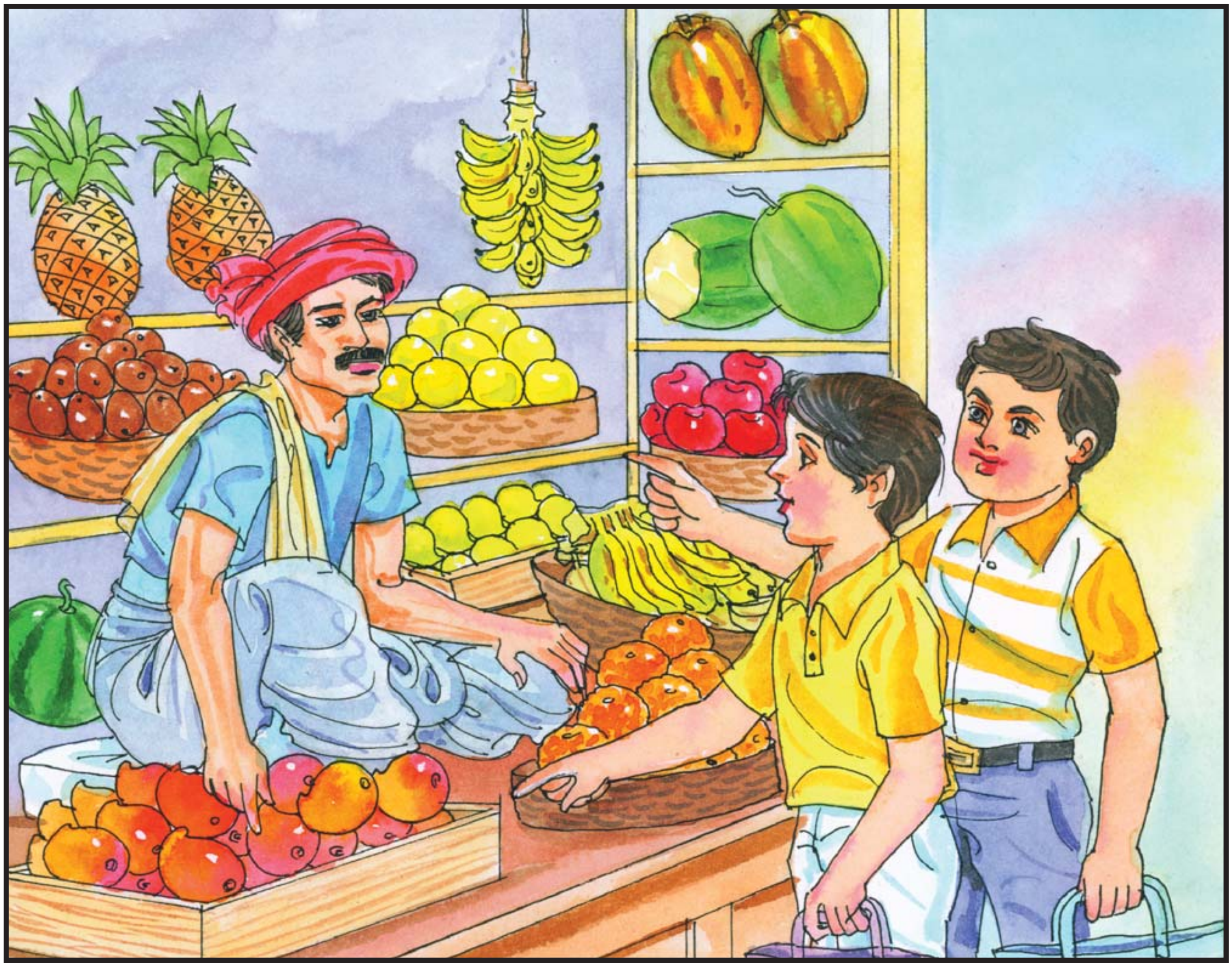

सुरेशः : अहो रमेश ! कुत्र गच्छति ?

रमेशः : आपणं गच्छामि ।

सुरेशः : अहम् अपि आगच्छामि ।

रमेशः : भवान् किं क्रेतुम् इच्छति ।

सुरेशः : अहं फलानि क्रेतुम् इच्छामि ।

रमेशः : पश्यतु, तत्रैव फलविपणी अस्ति । चलतु ।

सुरेशः	:	पञ्चम्यां विपण्यां पक्वानि फलानि सन्ति ।
रमेशः	:	भद्र, आम्रफलानां कियत् मूल्यम् ?
फलविक्रेता	:	पञ्चाशत् रूप्यकाणां दश फलानि ।
रमेशः	:	द्वादशकदलीफलानाम् ?
फलविक्रेता	:	षोडशरूप्यकाणि ।
रमेशः	:	चतुर्णां नारङ्गफलानाम् ?
फलविक्रेता	:	विंशतिः रूप्यकाणि ।
सुरेशः	:	तर्हि मह्यं त्रिंशत् कदलीफलानि ददातु ।
रमेशः	:	मह्यं द्वादश नारङ्गफलानि ददातु ।
सुरेशः	:	कियत् मूल्यम् ?
फलविक्रेता	:	कदलीफलानां चत्वारिंशत्, नारङ्गफलानां च षष्टिः ।
रमेशः	:	शतरूप्यकाणि स्वीकरोतु ।
फलविक्रेता	:	भवतु ।

Glossary

कदलीफलम् a banana **नारङ्गफलम्** an orange **आम्रफलम्** a mango **आपणम्** a shop **क्रेतुम्** for buying **विपणी** a shop **पक्वानि** ripe **भद्र** gentleman **कियत्** how much **भवतु** ok

Exercise

1. Pronounce the following words properly :

आपणम्, क्रेतुम्, तत्रैव, विपण्यांति, पञ्चाशत्, रूप्यकाणाम्, चतुर्णाम्, नारङ्गफलानाम्, मह्यम्, शतरूप्यकाणि

2. Answer the following questions in Sanskrit :

(1) द्वादश कदलीफलानां कियत् मूल्यम् ?

(2) कति नारङ्गफलानां मूल्यं विंशति रूप्यकाणि ?

(3) कः फलविक्रेत्रे शतरूप्यकाणि ददाति ?

(4) रमेशः कति नारङ्गफलानि क्रीणाति ?

(5) त्रिंशत् कदलीफलानां कियत् मूल्यम् ?

3. Match 'A' and 'B' appropriately :

	A	B
(1)	नवनवतिः	९६
(2)	षट्सप्ततिः	४९
(3)	नवचत्वारिंशत्	९९
(4)	एकाशीतिः	७६
(5)	षण्णवतिः	८१

(A) Fill in the gaps :

(1) ____________________ कदलीफलानां चतुस्त्रिंशत् रूप्यकाणि।

(2) पञ्च दाडिमानां मूल्यं ____________________ रूप्यकाणि।

(3) दश आम्रफलानां मूल्यं ____________________ रूप्यकाणि।

(B) State whether the following statements are 'True' or 'False' on the basis of the table given in Q-4 :

(1) दश सेवफलानां मूल्यं अष्टनवति रूप्यकाणि । ( )

(2) उपनेत्रस्य मूल्यं पञ्चाशद् रूप्यकाणि । ( )

(3) युतकस्य मूल्यं पञ्च षष्टिः रूप्यकाणि । ( )

4. Answer the following questions on the basis of this table :

फलानि	मूल्यम्	वस्तूनि	मूल्यम्
द्वादश कदलीफलानि	३५	उपनेत्रम्	७५
पञ्च दाडिमानि	४०	कर्तरी	४६
दश सेवफलानि	९८	तालम्	६०
द्राक्षाफलानि	४६	घटः	८०
चतुर्विंशतिः आम्रफलानि	१००	युतकम्	६५

Questions :

(1) कस्य मूल्यं पञ्चसप्ततिः रूप्यकाणि अस्ति ?

(2) पञ्चदाडिमानां मूल्यं कति रूप्यकाणि अस्ति ?

(3) तालस्य मूल्यं कति रूप्यकाणि अस्ति ?

(4) षट्चत्वारिंशत् रूप्यकाणि कस्य कस्य मूल्यं अस्ति ?

5. Write in words :

(1) 68 : ____________________

(2) 74 : ____________________

(3) 100 : ____________________

(4) 88 : ____________________

(5) 57 : ____________________

6. **Complete the following table :**

	द्विषष्टिः	८२	
८७			त्रिपञ्चाशत्
	द्विनवतिः	८३	
५६			पञ्चचत्वारिंशत्
	सप्तत्रिंशत्	८८	

Activity

(1) Prepare number cards and word cards of No 1 to 100.

(2) Frame five questions of each - using 'कति' and 'कियत्'

Illustration : (1) पाण्डवाः कति सन्ति ? (2) घटे कियत् जलम् अस्ति ?

किं भवान् जानाति ?

भारतदेशे द्वादश ज्योतिर्लिङ्गानि सन्ति ।

संख्या

१ से १०० तक संख्यावाचक शब्द।

१.	एकम्	२१.	एकविंशतिः	४१.	एकचत्वारिंशत्	६१.	एकषष्टिः	८१.	एकाशीतिः
२.	द्वे	२२.	द्वाविंशतिः	४२.	द्विचत्वारिंशत्	६२.	द्विषष्टिः	८२.	द्वयशीतिः
३.	त्रीणि	२३.	त्रयोविंशतिः	४३.	त्रिचत्वारिंशत्	६३.	त्रिषष्टिः	८३.	त्र्यशीतिः
४.	चत्वारि	२४.	चतुर्विंशतिः	४४.	चतुश्चत्वारिंशत्	६४.	चतु:षष्टिः	८४.	चतुरशीतिः
५.	पञ्च	२५.	पञ्चविंशतिः	४५.	पञ्चचत्वारिंशत्	६५.	पञ्चषष्टिः	८५.	पञ्चाशीतिः
६.	षट्	२६.	षड्विंशतिः	४६.	षट्चत्वारिंशत्	६६.	षट्षष्टिः	८६.	षडशीतिः
७.	सप्त	२७.	सप्तविंशतिः	४७.	सप्तचत्वारिंशत्	६७.	सप्तषष्टिः	८७.	सप्ताशीतिः
८.	अष्ट	२८.	अष्टाविंशतिः	४८.	अष्टचत्वारिंशत्	६८.	अष्टषष्टिः	८८.	अष्टाशीतिः
९.	नव	२९.	नवविंशतिः	४९.	नवचत्वारिंशत्	६९.	नवषष्टिः	८९.	नवाशीतिः
१०.	दश	३०.	त्रिंशत्	५०.	पञ्चाशत्	७०.	सप्ततिः	९०.	नवतिः
११.	एकादश	३१.	एकत्रिंशत्	५१.	एकपञ्चाशत्	७१.	एकसप्ततिः	९१.	एकनवतिः
१२.	द्वादश	३२.	द्वात्रिंशत्	५२.	द्विपञ्चाशत्	७२.	द्विसप्ततिः	९२.	द्विनवतिः
१३.	त्रयोदश	३३.	त्रयस्त्रिंशत्	५३.	त्रिपञ्चाशत्	७३.	त्रिसप्ततिः	९३.	त्रिनवतिः
१४.	चतुर्दश	३४.	चतुस्त्रिंशत्	५४.	चतुष्पञ्चाशत्	७४.	चतुस्सप्ततिः	९४.	चतुर्नवतिः
१५.	पञ्चदश	३५.	पञ्चत्रिंशत्	५५.	पञ्चपञ्चाशत्	७५.	पञ्चसप्ततिः	९५.	पञ्चनवतिः
१६.	षोडश	३६.	षट्त्रिंशत्	५६.	षट्पञ्चाशत्	७६.	षट्सप्ततिः	९६.	षण्णवतिः
१७.	सप्तदश	३७.	सप्तत्रिंशत्	५७.	सप्तपञ्चाशत्	७७.	सप्तसप्ततिः	९७.	सप्तनवतिः
१८.	अष्टादश	३८.	अष्टात्रिंशत्	५८.	अष्टपञ्चाशत्	७८.	अष्टसप्ततिः	९८.	अष्टनवतिः
१९.	नवदश	३९.	नवत्रिंशत्	५९.	नवपञ्चाशत्	७९.	नवसप्ततिः	९९.	नवनवतिः
२०.	विंशतिः	४०.	चत्वारिंशत्	६०.	षष्टिः	८०.	अशीतिः	१००.	शतम्

"हसामः"

"अद्य पाठः अस्ति इत्यस्य भविष्यत्कालरूपं किम् ?"

"श्वः विरामः भविष्यति इति ।"

"कथम् एतत् ?"

"यतः श्वः रविवासरः"